

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

TISKOVÁ ZPRÁVA

5. 9. 2013

Více najdete na www.nkp.cz a www.klementinum.cz <Pro novináře>

Výstava Národní knihovny ukáže Bibli kralickou ve světle nejnovějších poznatků

Praha, Klementinum: Ke čtyřstému výročí posledního předbělohorského vydání Bible kralické připravila Národní knihovna ČR dosud nejucelenější výstavu v kontextu nejnovějších vědeckých poznatků. Expozice *Bible kralická 1613-2013* představí od 12. 9. 2013 starší české biblické překlady, původní tisky a její cizojazyčné předlohy, originální tiskařské literky i některé dobové písemné dokumenty, které veřejnost dosud neměla možnost spatřit.

Bible kralická je nejvýznamnějším a nejrozsáhlejším českým humanistickým překladem a prvním úplným biblickým textem přeloženým do češtiny se soustavným ohledem na původní jazyky. Její příběh je plný paradoxů. Vznikla ve druhé polovině 16. století v intelektuálním prostředí jednoty bratrské, která ještě relativně nedlouho předtím proklamovala nepotřebnost vyššího vzdělání. Je to nejznámější a nejdůležitější překlad bible do češtiny, ve své době však byla vydána neoficiálně, přičemž místo tisku bylo utajeno, a později byla za rekatolizace zakázána. Na dlouhá staletí se stala vzorem klasické češtiny a pak „národní biblí“, i když do poloviny 19. století byla tištěna převážně mimo české země. „*Za nejpozoruhodnější etapu historie Bible kralické považuji právě dobu 18. století a ‘vzkříšení’ tohoto překladu díky jeho novým edicím v Halle, Žitavě, Berlíně a na dalších místech. Tato vydání navrátila Bibli kralickou k životu na několik dalších staletí a navíc ukázala, že nejde pouze o jakýsi specifický ‘národní’ klenot, ale o duchovní dědictví, ke kterému se zná – a které přijímá za svůj – celý středoevropský prostor. To je podle mne jeden z jasných dokladů kulturní velikosti tohoto díla,*“ líčí církevní historik Jiří Just, jeden z autorů scénáře k výstavě.

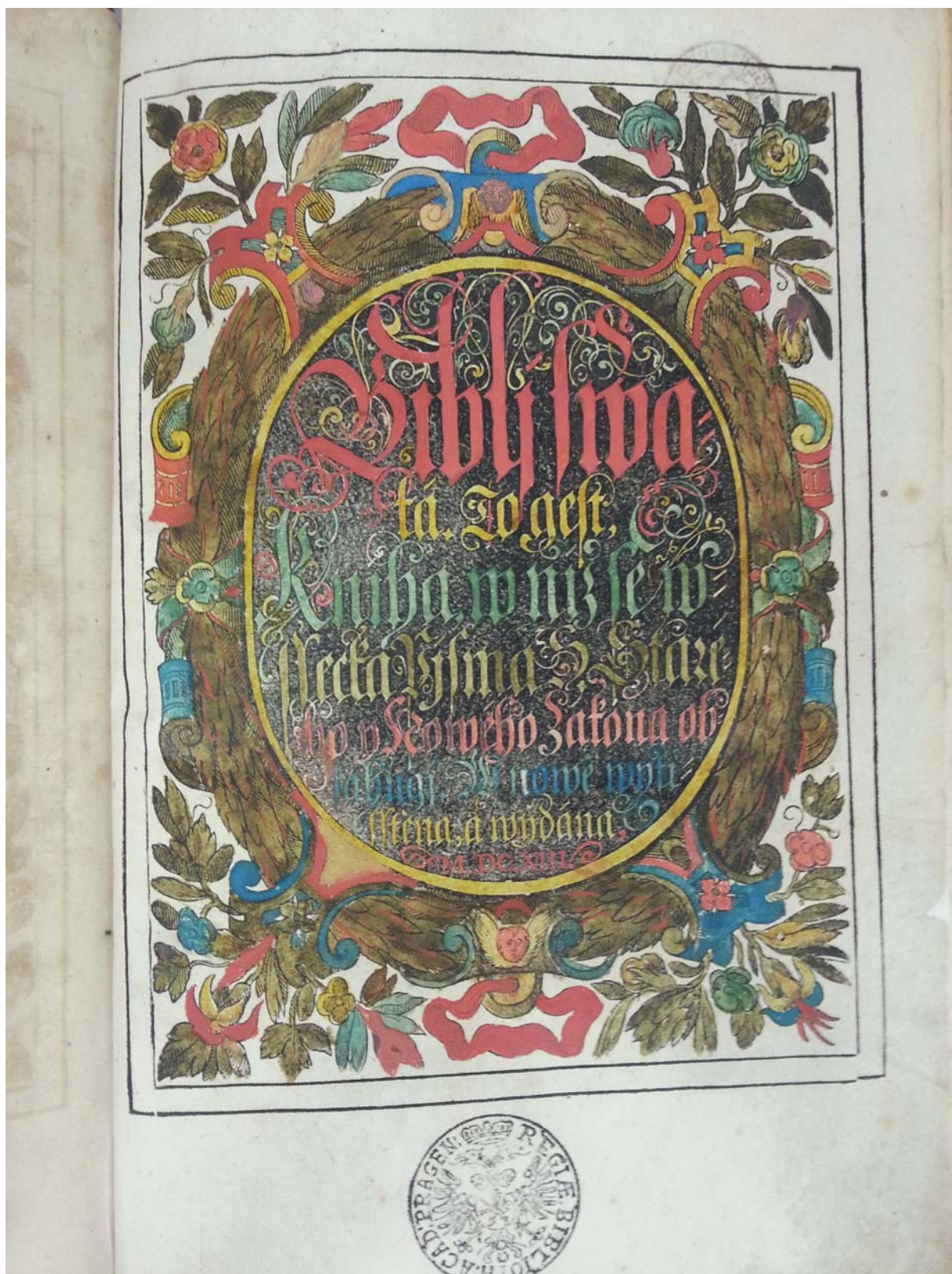
Na počátku celého překladu stál elitní vzdělanec Jan Blahoslav, který přeložil a v letech 1564 a 1568 v Ivančicích vydal Nový zákon. Sám pak zformuloval zásady, jimiž se následně řídila skupina duchovních a učenců, kteří v jeho práci pokračovali a v následujících letech přeložili Starý zákon, revidovali Blahoslavův překlad a obojí doplnili obsáhlým výkladovým komentářem. Překlad byl poprvé vytištěn mezi lety 1579–1594 v bratrské tiskárně v Kralicích

nad Oslavou a jeho šest svazků čítalo na čtyři a půl tisíce stran. „V překladatelském týmu Bible kralické byly jedinečným způsobem spojeny hluboké humanistické vzdělání a umělecký cit pro krásu češtiny. Její mírně archaický biblický styl se stal závazným pro českou překladatelskou tradici – včetně jezuitské protireformační Bible svatováclavské – až do 20. století,“ objasňuje bohemista Robert Dittmann, druhý autor konceptu expozice. Poslední kralické, opět revidované znění vyšlo v jednom svazku v roce 1613 a stalo se základem dalších exulantských vydání v 18. století. V době rekatolizace spojovala Bible kralická rozptýlené skupiny českých a moravských exulantů i domácí tajné nekatolíky. Za národního obrození pak měla Bible kralická zásadní vliv na konstituování spisovné češtiny. Po vydání tolerančního patentu ji přijaly za svou všechny české a většina slovenských nekatolických církví a v liturgickém užívání ustoupila do pozadí až po vydání Českého ekumenického překladu z let 1961–1979 a nového slovenského evangelického překladu v roce 1977. Ještě dnes zůstává překlad Bible kralické oblíbeným pramenem osobní zbožnosti.

Výstava Národní knihovny ČR přehledně provede návštěvníky dějinami tohoto překladu od jeho vzniku až do současnosti. Přiblíží, proč se Bible kralická stala jedním z klenotů národní kultury. Dosud nejucelenější expozice k tématu je připravena na základě nejnovějších vědeckých poznatků a prezentována srozumitelnou formou. Výběr vystavených exponátů, pocházejících z nejvýznamnějších sbírek v České republice, bude zahrnovat v doposud nerealizovaném rozsahu a kvalitě starší české biblické překlady, původní tisky Bible kralické a její cizojazyčné předlohy i některé dobové písemné dokumenty, které dosud nebyly veřejnosti představeny. Návštěvník bude moci shlédnout také původní tiskařské literky, nalezené na tvrzi v Kralicích, raritní korekturní obtahy části bratrského kancionálu, staré tisky, jejichž význam zůstával doposud skryt, včetně exemplářů z vlastnictví významných osob své doby, např. tisky s dobovými vazbami pocházejícími z knihoven moravských Žerotínů nebo pánů z Valdštejna.

Výstavu Bible kralická 1613-2013, pořádanou Národní knihovnou ČR pod záštitou kardinála Dominika Duky, arcibiskupa pražského, metropolitů a primase českého, a Joela Rumla, synodního seniora Českobratrské církve evangelické a předsedy Ekumenické rady církví v ČR, bude možné navštívit 12. 9. – 3. 11. 2013 ve Výstavním sále Galerie Klementinum každý den od 10.30 do 18.00 s výjimkou pondělí. Vstupné je 50 Kč, pro studenty a seniory 40 Kč, pro děti do 15 let 20 Kč a děti do 6 let mohou expozici navštívit zdarma.

Irena Maňáková
Národní knihovna ČR

Poslední jednosvazkové předbělohorské vydání revidovaného textu Bible kralické 1613.